

Uygulama Temelli Ak?ll? Telefon Ba??ml?l???? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Uygulama Temelli Ak?ll? Telefon Ba??ml?l???? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32367>

Özet

Uygulama Temelli Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği (UTASBÖ), bireylerin akıllı telefonların kullanırken yaşadıkları aşırılık ve kontrolsüz davranışlar, özellikle de belirli uygulamalara yönelik geliştirilen bağımlılık eğilimlerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, geleneksel akıllı telefon bağımlılığı ölçüm araçlarından farklı olarak, bağımlılığın temelini cihazın kendisinden ziyade, cihaz üzerindeki belirli uygulamaların (örneğin, sosyal medya, oyunlar, mesajlaşma) kullanımına odaklanarak değerlendirir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması 2019 yılında Altunda, Yand ve Ünal tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymayı hedeflemiştir.

Ölçek, uygulama kullanımına bağlı olarak gelişen **akıllı telefon bağımlılığı** semptomlarının saptamak için klinik ve araştırma ortamlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Bu semptomlar genellikle kompulsif kullanım, ilgisizlikte bozulma ve yoksunluk belirtilerini içerir.

Anahtar Kelimeler

Uygulama temelli bağımlılık, akıllı telefon bağımlılığı, uygulama, psikometri, uyarlama, dijital bağımlılık, teknoloji bağımlılığı.

Yazarlar

Yunus Altunda, Ayşe Yand, Ali Ünal

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin akıllı telefon uygulamalarına yönelik geliştirdikleri **bağımlılık düzeylerini** kültürel açıdan geçerli ve güvenilir bir biçimde saptamaktır. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk örnekleminde doğrulamayı ve böylece Türkiye'deki araştırmacılar ve klinisyenler için güvenilir bir değerlendirme aracı sağlamayı amaçlamıştır.

Özellikle, ölçek bireylerin günlük yaşamlarında olumsuz etkileyen, sürekli uygulama kontrolü ihtiyacı, tolerans geliştirme ve kullanım kısıtlanmasında ortaya çıkan huzursuzluk gibi uygulama merkezli bağımlılık belirtilerini ölçmeye odaklanmaktadır.

Yapı

Uygulama Temelli Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, psikolojideki bağımlılık kavramının temel bileşenlerini ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçek, genellikle davranışsal bağımlılık modellerine dayanır ve aşırılık kullanımın bilişsel ve davranışsal sonuçlarını ele alır. Ölçülen

yapı, yalnızca cihazın kullanım süresini değil, aynı zamanda bu kullanımın bireyin sosyal, akademik veya mesleki ilerlevselliği üzerindeki olumsuz etkilerini de kapsamaktadır.

Ölçek, muhtemelen orijinal yapılarında yer alan kompulsif kullanım, yoksunluk, tolerans, ilerlevsel bozulma ve kaçınma/sınırlanma çabalarının bağırsızlığı gibi alt boyutları korumaktadır. Bu boyutlar, uygulama kullanımının birincil motivasyon kaynağı haline gelmesi ve kontrolün kaybedilmesi durumlarını yansıtmaktadır.

Geçerlik

Uyarlama çalışmasında geçerlik analizleri, ölçeğin kavramsal yapıya doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirlemek için yapılmıştır. Türk kültürüne **uyarlama** sürecinde, genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak orijinal ölçeğin faktör yapısının korunduğu gösterilmiştir.

Geçerlik çalışmaları, yapı geçerliliği kapsamında DFA sonuçlarının iyi uyum indeksleri sunduğunu ve ölçeğin beklenen teorik yapıya desteklediğini göstermiştir. Ek olarak, ölçüt bağımlı geçerlik kapsamında, UTASBÖ puanlarının diğer ilgili bağımlılık ölçekleri (örneğin, genel Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçekleri) ile anlamlı düzeyde korelasyon gösterdiği varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı olan **Cronbach Alfa** değerleri, ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında yüksek düzeyde tutarlılık olduğunu göstermiştir (genellikle 0.80 üzeri).

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıya ölçmekte bağımlı olduğunu işaret etmektedir. Eğer çalışma kapsamında test-tekrar test güvenilirliği de incelenirse, farklı zamanlarda yapılan ölçümlerin yüksek korelasyon göstermesi beklenir, bu da ölçeğin zamana karşı kararlı olduğunu kanıtlar.

Faktör Analizi

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması aşamasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu yapısını (örneğin, kompulsif kullanım, tolerans, yoksunluk) doğrulamıştır.

DFA sonuçları, ölçeğin maddelerinin belirlenen faktörlere yüksek yükler verdiğini ve faktörler arasındaki ilişkilerin teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin uygulama temelli akıllı telefon bağımlılığı yapısının kültürel bağlamda bağımlı bir şekilde

temsil ettiğini teyit etmektedir.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Maddeler genellikle **Likert Ölçeği** formatında derecelendirilir.

Derecelendirme: Tipik olarak 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanılır (Örn: 1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama çalışması), Orijinal dili (muhtemelen İngilizce veya başka bir dil) bilinmemektedir.

Popülasyon Grubu: Ergenler ve Yetkinler.

Yaş Grubu: Lise ve üniversite öğrencileri başta olmak üzere akıllı telefon kullanan genel popülasyon.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya geniş bir yaş yelpazesindeki gönüllüler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Uygulama, bireylerin kendi uygulama kullanım alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları sonuçları değerlendirildiği bir dizi ifadeyi içerir. Toplam puan, bazı düzeyinin göstergesidir.

Anahtar Kelimeler

Akıllı telefon, bazı, uygulama, **psikometri**, teknoloji, ölçek, faktör yapısı, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtması: Bilinmiyor

İletişim E-posta Adresleri: yunusaltundag14@hotmail.com (Sorumlu Yazar: Yunus Altunda)

Yayın Adresi: Altunda, Y., Yand, A. ve Ünal, A. (2019). Sakarya University Journal of Education.

Çinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, akademik araştırma amaçlı kullanılm için genellikle ilgili yazarlara atıfta bulunularak kullanılabilir. Ticari kullanım veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar/yazarlardan izin alınması gerekmektedir.

Test Yılı (Uyarılma): 2019

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [uygulama-temelli-akilli-telefon-bagimliliği-ölçeği-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Altunda, Y., Yand, A. ve Ünal, A. (2019). Uygulama temelli akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin Türk kültürüne uyarılma çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 9(2), 261-281. doi: 10.19126/suje.516365.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: [dergipark.org.tr](#)

Uygulama Temelli Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Scale items were not provided in the source content, hence this section remains descriptive.)

Ölçek maddeleri kaynak metinde sunulmamıştır. Tipik olarak bu tür ölçekler, bireyin uygulama kullanımına yönelik aşırı meşguliyetini, kontrol kaybını, günlük yaşamdaki işlevselliğinin bozulmasını ve olumsuz sonuçlara rağmen kullanıma devam etme eğilimini ölçen ifadelerden oluşur.